

היום נלמד בעזרת ה':

בבא מציעא דף קיט

(בעמ' הקודם)

למדנו בעמ' הקודם שכולם מודים ששרשי הירק שייכים לעליון, ומחלוקתם היא על ה'נוף' דהיינו הענפים והעלים שהם תלויים כאויר התחתון, לדעת ר"מ הנוף הולך אחר השורש, ולדעת ר' יהודה אין הנוף הולך אחר השורש.

כעת הגמ' אומרת שר"מ ור' יהודה נחלקו בזה גם לגבי מקח וממכר:

ואזדו לטעמייהו דתניא: אדם שקנה אילן אחד בתוך שדה חבירו, לדעת כולם אינו קונה בכך את הקרקע. ונחלקו ר"מ ור"י מה הדין במקרה שאילן קטן צומח מהגזע או מהשרשים של האילן שהוא קנה, לדעת ר"מ האילן הקטן שייך לבעל הקרקע, ולדעת ר' יהודה מה שצומח מהגזע שייך שלבעל האילן משום שהוא צמח מהאילן שלו, ומה שצומח מהשרשים שייך לבעל הקרקע משום שהוא צמח מהקרקע שלו. ע"כ הברייתא. נמצא שלדעת כולם מה שצומח מהשרשים שייך לבעל הקרקע, ומחלוקתם היא רק לגבי הגזע האם הוא הולך אחר השרשים או אחר האילן, וזה דומה למחלוקתם אצלנו לגבי גינה האם הנוף הולך אחר השורש או לא.

תניא נמי גבי ערלה כי האי גוונא: וכן למדנו בברייתא שהם נחלקו בזה גם לגבי ערלה - אילן הצומח מהגזע או מהשרשים של אילן אחר, לדעת ר"מ חייב בערלה כדין אילן חדש, ואינו נחשב כחלק מהאילן הישן, ולדעת ר' יהודה אם צומח מהגזע פטור לפי שהוא חלק מהאילן הישן ואם צומח מהשרשים חייב כדין אילן חדש. [ערלה = אילן חדש פירותיו אסורים באכילה במשך שלוש שנים, ובשנה הרביעית עולה לירושלים ואוכל שם את פירותיו בטהרה, ובשנה החמישית פירותיו מותרים לגמרי].

צריכי: ר"מ ור"י הוצרכו לחלוק גם לגבי מקח וממכר וגם לגבי ערלה, שאם הם היו חולקים רק במקח וממכר היה מקום לחשוב שרק שם שזה 'ממוין' סובר ר"י שמה שיוצא מהגזע שייך לאילן, אבל לגבי איסור ערלה הוא מחמיר ומודה לר"מ שזה נידון כאילן חדש וחייב בערלה. ואם הם היו חולקים רק לגבי איסור ערלה היה מקום

לחשוב שרק שם מחמיר ר"מ שהיוצא מהגזע נידון כאילן חדש וחייב בערלה, אבל לגבי מקח וממכר שזה 'ממון' אולי הוא מודה לר"י שהיוצא מהגזע לא נחשב כאילן חדש. לכן הם נחלקו בשני המקרים.

*

למדנו במשנתנו - [אמר] ר"ש (אומר) כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול, הרי אלו שלו:

ובלבד שלא יאנס: דברי ר"ש נאמרו רק במקרה שהעליון מתכופף ונוטל את הירק ללא שהוא מסתכן בנפילה.

בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה: מה הדין אם העליון מצליח להגיע לנופו של הירק אבל לא לעיקרו, או שמצליח להגיע לעיקרו אבל לא לנופו (= כי נופו נוטה כלפי מטה)? תיקו.

אמרוהו קמיה דשבור מלכא, אמר להו אפריון נמטייה לרבי שמעון: אמרו את שיטת ר"ש לפני 'שבור' מלך פרס שהיה בקי בדינים, והוא שיבח את דבריו ואמר 'רבי שמעון יקבל מאיתנו חן על דבר זה'. [ויש מפרשים ש'שבור מלכא' הוא כינוי לשמואל, ורשי דוחה את דבריהם].

 הדרן עלך הבית והעלייה

וסליקא לה מסכת בבא מציעא

"אמר אבוי, תיתי לי, דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה, עבידנא יומא טבא לרבנן"
(מגיע לי, שכאשר ראיתי תלמיד חכם שהשלים מסכתו, עשיתי יום טוב לחכמים)

(שבת קיח:)